

ELŐFIZETÉS
HELYBEN ÉS VIDÉKEN
Egy évre ... 180 Lei.
Fél évre ... 90 Lei.
Egy negyed évre 45 Lei.
Egy óra ... 15 Lei.

Hirdetések
árszabás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 322.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Vállalat
Bulvardul Regele Ferdi-
nand I. (Jósa) 10h.-ul) 22
TELEFON-SZÁM 124.

Arad, 1921.

Főszerkesztő
Stauber József.

Szerda, június 22.

Manoilescu államtitkár

Konferenciája az aradi iparosokkal
(A gyárosok panasza. — Az államtitkár nagy beszéde. — Értekezlet az aradi Kamarában.)

Hétfőn délben erdélyi körutja során Aradra érkezett Manoilescu Mihály, a bucurestii kereskedelmi és ipari miniszterium iparügyi államtitkára, hogy meghallgassa az aradi gyárosok és iparosok panaszait és kívánságait. Délután öt órakor a kereskedelmi és iparkamara üléstermében az aradi össz-iparosság képviselőinek bevonásával népes értekezlet volt, amelyen a gyárosok és kézműiparosok feltárták panaszukat, sérelmeiket az államtitkár előtt.

Goldschmidt Sándor kamarai alelnök német nyelven nyitotta meg az ülést.

A gyárosok panasza.

Báró **Neuman Károly**, az erdélyi malomipar válságos helyzetét vázolta. A román iparfejlesztési törvény nem adja meg a szállítási kedvezményeket a malmoknak a buzára, hanem csupán a lisztre. Az erdélyi nagy malmok, amelyek a határszélen vannak, buzájukat messzefekvő királyságbeli megyékből kénytelenek beszerezni és minthogy a buzát minden szállítási kedvezmény nélkül kénytelenek ideszállítani, sokkal hátrányosabb helyzetben vannak a királyságbeli malmokkal szemben, amelyek a buzát közvetlen közelükben tudják beszerezni. Ez a körülmény megfosztja Erdély fejlett malomiparát versenyképességétől s a helyzet ma az, hogy az erdélyi híres malomipar katasztrófa előtt áll. Hasonló a helyzete a szesziparnak. **Herman**, a Hungária textilgyár igazgatója gyárának azt a sérelmét adta elő, hogy a kormány belga gyáraktól 1 millió kilogram fonalat rendelt a királyságbeli szövőgyárak számára, noha ilyen mennyiségű fonalat a Hungária textilgyár is előállít. **Czeiler István** az építő és butoripar szomorú helyzetére hívta fel az államtitkár figyelmét. **Rácz Gyula** kötszövőgyári igazgató a kötő- és kötszövőgyáripar védelmét kérte. **Meer Armin** az olajipar számára a külföldről szükséges nyersanyagok vámmentes behozatalát kérte. **Olariu Jusztin**, a Transylvania cipőgyár igazgatója az állami szállítások rendezését kívánja és a bel-

földi iparvállalatoknak állami megrendelésekkel való támogatását. **Reisman Jenő** kötszövőgyáros arra hívta fel az államtitkár figyelmét, hogy a selyem behozatali tilalma dacára nagy mennyiségben özönlök be selyemáru az országba. **Moskovitz Izidor** szabóiparos az adózási viszonyokról beszélt. Az ünnepnapok szabályozását kívánta. **Holzzer József** azt panaszolta, hogy Csehszlovákiából hozott munkásöltönyök után, mert véletlenül nyulszörmegallér volt azokon, horribilis magas vámot kell fizetnie, holott ez nem tekinthető luxuscikknek. **Kristóf György** borbélyiparos szintén az ünnepnapok kérdéséről tette szavát.

Az államtitkár válasza.

A felszólalások befejezése után az államtitkár több mint egy óra hosszútartó beszédben adott választ a panaszokat előterjesztő iparosoknak. Zima Tibor a kamarai főtthkára tolmácsolta az államtitkár szavait. Hivatkozik arra, hogy a kereskedelmi miniszterium már kiterjesztette a királyságbeli iparfejlesztési törvény hatályát Erdélyre. A hazai ipar érdekeit szolgálja az a kormányrendelet is, amely kimondja, hogy azokban a cikkekben, amelyeket a belföldi ipar előállít, az állam külföldi megrendeléseket nem tehet. Igen nagy jelentőségű a hazai ipar védelme szempontjából az új vámtarifa, amely július elsején fog életbe lépni. Ezután sorra megnyilatkozó kijelentéseket tett a felszólalásokra.

Rendkívül nagy jelentőségű az a kérdés, amelyet báró Neuman Károly vetett föl. A határszéli nagy városok: Arad, Oradea-Mare (Nagyvárad), Timisoara (Temesvár), Szatmar (Szatmár) nem fejlődhetnek vissza, nem szabad visszafejleszteniük. Valamennyiünknek érdeke, hogy e városok új helyzetükben is tovább fejlődhessenek. A malomipar helyzetét ösmeri és nemcsak államgazdasági szempontból, de tisztán szubjektív érzésekből sem tudná elviselni azt, hogy ezek mai rossz helyzete tartós legyen. E malmoknak tarifális kedvezményeket kell biztosítani. A Neuman Károly báró által felhozottakat nem panasznak tekintik, hanem országos problémának, amelyet megoldani állami érdek s amelynek megoldásából ő is részt kér magának. Nem elvinni kell innen a gyártelepeket, hanem újabbakat kell létesíteni. A kormány még nem valósította meg azokat a kívánságokat, amelyek a szeszgyárosok szakterekezlete első terjesztett. Az őszi ülésszak alatt azonban az egész országra leendő kiterjesztése által.

A sok ünnepet maga is valószínűsítő szerencsétlenségnek tartja. Megnyugtató azonban mindenkit afelől, hogy ez az állapot nem soká fog tartani, a legközelebb idő alatt rendeletileg fogják szabályozni a kérdést. A súlyos adók miatti panaszok jogos. A Titulescu féle adóreform tehermentesíteni fogja az erdélyi iparosokat s az eddig viselt kötelezettségek egy részét átteszi a

regatbellek vállára. Arra kérte végül a megjelenteket, hogy a kormánynak és a miniszteriumnak minden intézkedését fogadják megértéssel. Kijelentheti, hogy a kereskedők és iparosok érdekeinek nincs külön szószólója, mint a Kamara. Végül elismerését fejezi ki Zima Tibor kamarai főtthkárnak, az ipar terén kifejtett közhasznú tevékenységéért.

Goga Oktaván — a bolsevizmusról.

BUCURESTI. A „Dacia” írja: Egyik tudósítónknak alkalma volt beszélni Goga Oktaviánnal Besszarabiából történt visszatérése után. A művészetek minisztere a következőket mondta:

— Teljesen meg vagyok győződve arról, hogy a bolsevizmus nálunk nem ver gyökeret. Ezelőtt két héttel Besszarabiában voltam, láttam a lépten-nyomon megnyilatkozó munkakedvet és őszinte óhajt a regáttal való lelki egyesülés iránt. A háboru utáni éretlen közigazgatás ellen megnyilatkozó apróbb elégedetlenségek rövidesen eltűnnek. A kommunizmus, ez a tragikus szöszartárkodás, utolsó pillanatait éli. A két despota, Lenin, ki azt hiszi magáról, hogy az uristent képviseli a földön és Trozskij, kinek a páva szerepe jutott, látják már,

hogyan esőd előtt állanak. Egy utópisztikus álom megvalósítására használt barbár eszközeik, borzalommal töltötték el Oroszországot, amely hiszem, hogy rövidesen megszabadul e két zsarnoktól. Ott állottam a Dnyeszter partján és hátra nézve elgondoltam, hogy itt Bendernél végződik a civilizáció. Nem, nem... A bolsevizmus nem fog talajra találni Romániában. Megengedhetők találok az olyan értelmű szocializmust, mely a munkásság hájaival foglalkozék, de nem tűrhetjük azokat, akik tönkre akarják tenni a román államot most, mikor annyi áldozat árán megvalósította nemzeti ideálját. A politikusoknak félre kell tenni minden pártintrikát és ambíciót és dolgozni kell a munkakedvelő parasztság érdekében.

Újból megindultak a repatriálások.

Az általános vagonhiány következtében a repatriálások néhány héttig szüneteltek. A CFR nem tudott kellő számú vasúti kocsi bocsájtani a visszatelepítő hivatal rendelkezésére és így az aradi repatriáló hivatal sem fogadott el újabb repatriálási kérelmeket. Most azonban fordulat állott be. Románia visszaadja az itt lévő külföldi vagonokat és hogy ezek ne üresen menjenek vissza, a repatriálások rendelkezésére bocsájtja azokat. **Vatian Aurél**, a repatriáló hivatal főnöke erre vonatkozólag a következőket mondotta munkatársunknak:

— A CFR. nagymennyiségű külföldi vagonot bocsájtott rendelkezésünkre. Felhívjuk tehát mindazokat, akik repatriáltatni akarják magukat, hogy saját érdekükben azonnal jelentkezzenek nálam. A vagonok nem maradhatnak soká Aradon, mert fekbért kell értük fizetni. Éppen ezért, akik vagon-

hoz akarnak jutni, idejében jelentkezzenek.

Hölz kommunista vezér a bíróság előtt.

BÉRLIN. Hölz kommunista vezér bünperében folytatták a tárgyalást. A bíróság Hölz őrizetét megszigorította, mert a kommunisták ki akarják szabadítani. A tárgyaláson Hölzről kiderült, hogy megkötözött foglyait ütötte-verté és minden ok nélkül embereket gyilkolt. A tárgyaláson a hallgatóságot is szidalmazta, mert magatartását iránta barátságatlannak tartotta.

— LEMONDATJÁK A RADIKÁLIS NÉPBIZTOSOKAT. Stockholmból Helsingforsból ideérkezett hírek szerint Lenin lemondásra szólította fel a radikális népbiztosokat, köztük Trozskijt is. Lenin kívánatosnak tartja, hogy valamilyen a Krím félszigetre utazzanak.

Nem lesz utlevél.

(A portorosei konferencia terve.)

BÉCS. A portorosei konferencia hivatalos programján az utlevél nehézségek megszüntetése is szerepelt. A portorosei konferencia tervbe vette, hogy az utóállamok érintkezését megkönnyítse és hogy a lakosságot fölösleges anyagi és időpazarlástól felszabadítsa, az utóállamok között meghonosítsa az egyszerű „passzirschein” rendszert. Az utóállamok kormányai maguk is belátták, hogy az örökös elzárkózottság útján megállani nem lehet és hogy az egyik állam a másikra van utalva. Ausztria és Csehszlovákia között már létesült bizonyos paritásos rendszer, melyet rövid időn belül Olaszországgal szemben is megvalósítanak. A portorosei konferencia szabályozni fogja a kocsicirkuláció, kölcsönkocsik és a jelenlegi javítás alatt álló kocsik kérdését is. Bécsi körökben nagy reményekkel néznek a konferencia elé és úgy vélik, hogy a konferencia után a középeurópai kereskedelem jelentős lépést tesz a haladás felé.

Szervezkedés.

(Báró Szentkeresztly Béla felhívása.)

Báró Szentkeresztly Béla volt háromszéki főispán a következő felhívást tette közzé: A trianoni békemű által a csatolt területeken élő magyarság, ennek a békeműnek Magyarország részéről történt ratifikálása által, olyna tényleges állapot elé állított, mely elől már kitérni káros következmények nélkül nem lehet. E tényleges állapot elodázhatatlanul parancsoló szükségé teszi az új államjogi helyzetbe került magyarságnak egységbe való tömörülését: politikai, gazdasági, kulturális és szociális jogainak érdekében. E parancsoló szükség felismerése hozta egy tömör egységbe 1921. január hó 9-én Cluj (Kolozsvár) város és Kolozsmegye, majd 1921. február hó 23-án Háromszék megye magyarságát, majd Timisoara (Temesvár) város és Temes megye magyarságát. A többi megyék magyarsága, kivéve Csik vármegyét eddig semmiféle bizonyosságát nem szolgáltatotta annak, hogy felismerte volna a tömörülés szükségességét.

Magyar Testvéreink! — Meg kell értenetek, hogy félretéve a kényelmet kisebbségi jogainknak érdekében a magyarság megszervezése céljából le kell győznünk önmagunkban minden ellenséges érzést véreinkkel szemben, mely akár a multban, akár a jelenben keletkezett. Ebben a gondolatban mi, háromszékiek egyik lévén, jogosultaknak érezzük magunkat arra, hogy felszólítsunk: kövessétek példánkat.

Mi a magunk részéről felajánlunk minden erkölcsi támogatást s meg vagyunk győződve, hogy ha meg van Bennetek az erős akarat az elhatározásokra s kitartás a kivitelben, megjön a gyors és kívánt siker. Ebben a

Aradon nyomoztak a lágymányosi gyilkosság ügyében

BUDAPEST. A lágymányosi gyilkosság ügyében Aradra utazott detektívek azt táviratozták a rendőrfőkapitányságra, hogy az áldozatként felismert Popovics Milán hozzátartozóit nem találták meg Aradon. A gyilkossággal gyanúsított Kovács Sándor hentes említette, hogy Popovics az Arad közelében lakó rokonait ment meg látogatni. Arad közelében a buda-

gondolatban és meggyőződésben istennel előre!! Sepsiszentgyörgy, 1921. június hó. „A Magyar Szövetség” háromszék vármegyei tagozatának megyei központi bizottsága nevében: Báró Szentkeresztly Béla.

pesti detektívek nem találták meg Popovics rokonait, de a biharmegyei Cséffa községben öt embert találtak, akik ismerik Popovicsot. Ezek azt vallották, hogy Popovics nemrégben tényleg Aradon és a környéken tartózkodott. Három szerint május közepén járt Aradon Popovics, másik két tanu pedig június elejére teszi az időpontot.

Irodalom és művészet.

Poór Lili — állandó vendég.

Az a nagy szeretet és elismerés, amellyel a színházba járó közönség körülvésvéi kedvencét, a színház illusztris vendégét, Poór Lilit, arra készítette Róna szinagazgató, hogy szorosabb kapcsolatot teremtsen a közönség és a művész között. Róna szinagazgató Poór Lilivel a jövő színházi szezonra szerződést kötött, amely szerint a művész szeptembertől kezdve állandó vendége a városi színháznak. Poór Lili a szerződés értelmében nemcsak régi parádés szerepeit fogja eljátszani az aradi színpadon, hanem újdonságokban is fellép. Poór Lili szeptembertől kezdve egy évig a cluji (kolozsvári) magyar színháznak is állandó vendége. Arad közönsége bizonyára örömmel fogadja a szinagazgató elhatározását, amelyből azt a következtetést lehet levonni, hogy a jövő idényben a próza nagy szerephez jut a színház műsorán. Róna igazgató különben teljesen kiegészíti a drámai együttest és már is több prózai darab előadási jogát megszerezte.

* A Hermelines nő uralka a Nyári szinkör e heti műsorát, mely minden estére ki van tűzve. Megállapítható, hogy rég volt ily nivós szövegű és szép zenéjű operett az aradi színpadon, melynek bemutató estéje a legelkesőbb hangulatban folyt le. A közönség elragadtatással élvezte végig a pattogó indulókat, a hangulatos keringőket és sokat tapsolt az összes szereplőknek. Szenzációként hatott a II. felvonás új reneszánsz terme, melyet Neumann berlini dekoratív festő készített.

* A jövő hét eseménye Beregi Oszkár a kiváló drámai hős vendégjátéka lesz, aki több estén át fog a Nyári szinkörben fellépni. A művész legkiválóbb szerepeit fogja eljátszani és előreláthatólag az előadások zsufolt házak előtt fognak lefolyni. A műsorra kitűzött darabok a következők: Monna Vanna, Hamlet, Egy szegény Ifjú története, Bizánc, Aranyember. A szinkör előadásaira jegyek előre válthatók a téli színház pénztáránál, d. e. 10—12-ig és délután 3—5-ig. Esti pénztárnyitás a szinkörben fél nyolc órakor.

* Hangulatos műsor gyönyörködtette a „Haladás előadások” közönségét az elmúlt szombaton is. Az ipartestület nagytermet a sors is arra predesztinálta, hogy befogadhassa azt a nagyszámu lelkesen érdeklődő publikumot, mely a legutóbbi műsort végighallgatta. Treuer Ili művészi zongorajátéka, Kocsis Rózsika gyönyörködtető énekszám

és dr. Kilényi Albert orvos előadása voltak a műsor kiemelkedő pontjai. Kocsis Rózsika gyönyörű hanganyaga és művészi éneklődése a legnagyobb elismerést váltotta ki, míg Kilényi dr. szimpatikus egyéniségével és tartalmas előadásával még jobban megnyerte a közönség szeretetét. Szombaton ismét érdekes műsor lesz.

Alkalmi ajándékok legjobb beszerzési forrása a Szépművészeti Szalon (Ortúty-palota) Régiségek, szőnyegek, képek, szobrok, modern és antik műtárgyak vétele, eladása, cserélése és bizományi árusítása.

Az aradi zsidó hitközség ünnepe.

Nyolcvan esztendeje lesz nem sokára, hogy Chorin Áron, a világhírű aradi főrabbi az 1834-ben épült aradi zsinagógában 1841-ben először szólaltatta meg az orgonát. Ez a dátum nevezetes határkö nemcsak az aradi zsidó hitközség hitéletében, de az egész város zenekulturájában is, mert ettől az időtől kezdve az aradi zsinagóga mindig híres volt istentisztelete zenéi részének szépségéről. Az orgona felépítésének nyolcvanadik évfordulóját a hitközség és Arad előkelő zsidó női társadalmá báró Neuman Alfrédné vezetésével e hó 26-án a zsinagógában nagyszabásu orgona ünneppel üli meg, amelynek műsorán Sulzer, Levandovszky, Naumbourg és Grünzweig aradi mester műveit adják elő. A magánénekeket Deutsch Andorné, Neuman Ignácné, Ráskai Miksa és Weisz Sándor adják elő, a hatalmas kórusokat pedig a legjobb aradi énekesekkel megerősített templomi énekkar. Az ünnep sorrendjén szerepel Goldmarck egy „Andante religiosoja” dr. Mezei Zsigmond, dr. Ungár Imre, Deák Béla és Fülöp Sándor vonósnégyes előadásában. A betanítás nagy munkáját dr. Baja Sándor végzi, az orgonakiséretet részben ő, részben Heller Bernát látják el. Az orgonaünnep iránt nemcsak a hitközség tagjai között, hanem a komoly zeneművészet barátai között is nagy érdeklődés mutatkozik.

Mácsaiak a prefectus előtt.

(A bíróválasztás epilógusa).

Mácsa község lakossága a bíróválasztás miatt két pártra szakadt. A szegényebbek Sándor Jánost akarták bírónak, a gazdagabbak jelölték Mercea Nicoláj volt, akit meg is választottak. A mácsaiak akkor felkeresték dr. Avramescu Vazul prefektust, aki a választást megsemmisítette és új választást rendelt el. Ezen Sándor Jánost választották meg. A bíróválasztást megfélembeték és most egy év után érkezett meg a legfelsőbb közigazgatási bíróság döntése, mely helytelennek mondja Avramescu határozatát és elrendelte, hogy Merceát kell a bírói székbe ültetni. Ez a határozat nagy izgatottságot váltott ki Mácsán és ma a község lakosságának több mint a fele, hatszáz férfi bejött Aradra és felkereste Radu Pancu prefektust és dr. Belles Jenő alispánt. A prefektus egy harminc tagú küldöttséget fogadott csak, amely szenvedélyes hangon vázolta a sérelmeket és követelte, hogy Sándort tegyék vissza bírónak, aki egy kis töredéken kívül a község teljes bizalmát bírja. A prefektus biztató válasszal küldte el a küldöttséget és megbizta dr. Grozda Péter főszolgabíró, hogy igyekezzen a két ellenfél között kompromisszumot kötni.

Román nőegyletek kongresszusa.

Vasárnap délelőtt II órakor vette kezdetét a Kulturpalotában a romániai nőegylet kongresszusa. A kongresszust Baulescuné, az erdélyi nőegylet elnöknője nyitotta meg. Üdvözölte a jelentevőket, rámutatott az egyesület multjára és vázolta a női egyesületek jótékony teendőit. Pop C. Istvánné, az aradi egyesület elnöknője üdvözölte a vendégeket s hosszabb beszédben foglalkozott a romániai nőegyletek jótékony célú intézményeivel. Majd az erdélyi egyesület titkára felolvasta az évi jelentést és Baulescuné indítványát, amely az egyesületek átszervezését foglalja magában. A pénztáros jelentése következett ezután, majd megválasztották az ellenőrző bizottságot. Hétfőn az ellenőrzési bizottságok jelentése után Cantacuzino hercegnő foglalkozott azzal, hogy a jótékonyági egyesületeknek milyen intézményeket kell létesíteniük, hogy azok megfeleljenek hivatásuknak. Sanda Matoi, a bucaresti feminista egyesület kiküldöttje foglalkozott ezután a nők helyzetével Romániában. A kongresszus hétfőn délután hat órakor ért véget. Este a Fehér Keresztben elegáns táncvigalom volt, amelyen a város román társadalmának előkelőségei vettek részt. A kongresszuson megjelentek megtekintették az özv. Inguszné által készített babákat és elismerésüket fejezték ki Ingusznénak.

— BAJA KIÜRITÉSE. Budapest. Pest vármegye székházában Baja város Budapesten működő törvényhatósága közgyűlést tartott, amelyen bejelentették, hogy hivatalos értesítés szerint a szerbek augusztus közepén ürítik ki Bajt.

Meghosszabbították a váltóóvás határidejét.

A „Gazeta Oficiala“ legközelebb megjelenő száma a kereskedelmi életet erősen érdeklő rendeletet fog közölni. Ez a rendelet főntartja továbbra is azoknak a kivételes intézkedéseknek érvényességét, amelyeket a hadiállapot folytán a váltók, kereskedelmi utalványok és árújegyek tekintetében hoztak. Ez az újabb rendelet főként a kedvezményes határidők meghosszabbításáról intézkedik. A még 1919. évben hozott 2913. számú rendelet értelmében a váltók bemutatására az óvás megtételére előírt meghosszabbított határidő 1920. január 15-én lejárt. A Gazeta Oficiala 19. számában közlendő rendelet a váltó bemutatására és az óvás megtételére előírt határidőt 1921. augusztus 15-ig meghosszabbítja. A rendelet úgy intézkedik, hogy az 1920. január 15. óta a rendelet megjelenéséig főlvevtt óvások költségeit a váltóktelevezettek tartoznak megfizetni. A szóbanforgó rendeletek intézkedései alkalmazást nyernek minden váltón, kereskedelmi utalványon és árújegyben alapuló olyan követelésre is, amely 1921. augusztus 15-ig esedékes. Az elévülésre vonatkozólag érvényben marad az 1569—1917 M. E. számú magyar miniszteri rendelet mindaddig, míg a minisztertanács az elévülés kezdetének új terminusát meg nem állapítja.

Az osztrák kormány zsarolói.

BÉCS. Egy Széll Ferenc nevű álhírlapíró meg akarta zsarolni az osztrák kormányt. Azzal állt elő, állapítsák meg azoknak a semleges országbeli cégeknek és gyáraknak névsorát, amelyek a háboru alatt a volt monarchiának az antant által dugárúnak minősített hadfelszerelési, vagy élelmezési cikkeket szállítottak. Szerinte hitelteljes számlák és könyvvizsgálat után meg kellene állapítani a szállított cikkek értékét és ezek alapján rájuk utólag hadinyereség adó volna kirovandó, amelyből jelentékeny rész Ausztriát és Magyarországot illetné. Szerinte ez az összeg tíz milliárd koronára rugna. Széll Ferenc a maga részéről hét és fél százalékot követelt, s minthogy a kutatásnál költségei merülnek fel, száz millió korona költséget kér. Az osztrák pénzügyminisztérium felült az ügyesen előadott tervnek, a szélhámosnak első osztályú szabad vasúti jegyet és igazolványokat adott amelyek szerint Széll Ferenc hírlapíró minden hatóság jóakaratu támogatásába ajánlja dr. Mayr kancellár. A szélhámos az ajánló levelekkel végigzsarolta Bécsét és hivatkozással összekötöttéseire, mindenkinek kijárásokat ígért és nagymennyiségű pénzeket csalt ki. Több rendbeli feljelentésre a bécsi rendőrség Széllt áprilisban letartóztatta és Ausztriából örökre kitiltotta. Széll ezután leleplezéssel fenyegette meg az osztrák kormányt s kijelentette, hogy a népszövetségnek feltárja az egész pénzügyi tervet és Ausztria elszakít a hitelkölcsöntől. A kormány átadására Innsbruckban újra letartóztatták Széllt és Bécsbe szállították.

Ujabb letartóztatások a Grallert-féle betörés ügyében. Kilenc betörést követett el Lázár és bandája.

A görög keleti román ünnepe alatt Gritta Ovidiu rendőrprefektus és a Grallert féle betörés nyomozásában résztvevők: Dragiciu detektívönök, Rasztig csoportvezető detektív és a detektívek fáradhatatlanul folytatták a nyomozást. Gritta rendőrprefektus vasárnap este újból kihallgatta Lázár Jánost, aki részletes vallomásaiban elmondta, hogy betöréseiben az Olaszországba szökött Móricz István rovtomultu lakatos, továbbá Radovác János kereskedő segéd voltak a tettestársai. Ők törtek be néhány hónappal ezelőtt a városi adóhivatalba is. Radovác, aki akkor adóhivatali díjnok volt, elmondta nekik, hogy az adóhivatal pénztárában letölható fedellő amerikai íróasztalon tartják a pénzt, amelyet könnyen megszerezhetnek. Ők hárman követték el a betörést. Az adóhivatal folyósójának ajtaját könnyen felnyitották, bejutottak a pénztárszobába, felfeszítették az íróasztalt, de nem találtak benne pénzt, mert azt éjszakára a Wertheim szekrénybe zárták. Lázár beismerte azt is, hogy a Buchsbaum és Klein féle üzletbe szintén ők hárman törtek be. Móricz Lajos egy acélfurót lopott az ipariskolából, ezzel késő éjszaka kifurták a páncélszekrényt, amelyből hétezer leit vittek el. A vallomás alapján Gritta Ovidiu rendőrprefektus letartóztatta Radovác János kereskedősegédet, aki a kihallgatás során töredelmesen bevallotta bűnét. Szombat éjszaka a rendőrprefektus újabb házkutatást tartott Lázár anyjának lakásán. Ez alkalommal a kályhában 22 darab jeggyűrűt találtak. Most már a Grallert féle üzletből ellopott ékszerek hiány nélkül megkerültek és az Igaz Sándor üzletéből ellopott ékszerek nagyrésze is megkerült. Vasárnap délután a betörés ügyében újabb letartóztatások történtek. Délután hat órakor letartóztatták a detektívek Lázár Jánosét és beszállították a rendőrségi fogdába. Letartóztatták az Olaszországba szökött Móricz feleségét is. Lázárné a kihallgatás során beismerte, hogy tudomása volt férje összes betöréseiről. Őrizetbe vette a rendőrség vasárnap Boros János ékszerészt is, aki Darvas Lajos órástól több gyűrűt és tört aranyat vásárolt. Eddig tíz embert tartóztattak le, de valószínű, hogy még újabb letartóztatások fognak történni. Minthogy a rendőrség fogdája szűknek bizonyult, a letartóztatottak egy részét a Str. Marescesti (Kossuth-utcai) rendőrlaktanyában helyezték el. A rendőrprefektus megengedte, hogy a letartóztatottak részére a hozzátartozók ételmelet küldhessenek a fogdába.

Tegnap délután öt órakor ha-

talmas tömeg tolongott a színház-épület kapuja előtt. Lázár János édesanyjánál tartott házkutatást Dragiciu detektívönök, Rasztig csoportvezető és Gredinariu detektív. A házkutatás meglepő eredménnyel járt. Nagymennyiségű fehérneműt, harisnyákat, ollókat, ezüstpénzt, ezüst kanalakat találtak a detektívek. A házkutatásnál megjelent Róna Dezső színigazgató és neje, Horváth Mici, akik a felhalmozott villanykörtékben ráismertek az eltűnt rivaldalámpákra. Kiderült, hogy a házmesterné állandó látogatója volt az öltözőnek, ahol mindent ellopott, ami kezeügyébe került. Lázár János eddig kilenc betörést vallott be. A legújabb házkutatás alkalmával nagymennyiségű ruhaneműt találtak. Megkerültek az annak idején a Városi kávéház két pénztárnójától ellopott fehérneműk is.

Sport.

— Bajnoki footballmérkőzések. Vasárnap AAC—AVTK. 3:0 (1:0). Az AAC. biztos győzelme tudatában elbizakodottan játszott és csatársora csak keserves vergődések után tudta goaljait elérni. Az AVTK. csapata, habár ellenfele fölényben volt, amit a kornerarány is mutat, ha tiszta helyzetelt kihasználja, könnyen változhatott volna az eredményen. Az AAC. goaljait Kenderesi és Kelli rugták. A kapusok a második goalt menthette volna. Bíró Szedricsek (Kinizsi). AAC. ifjusági—AMTE. ifjusági 2:1 (1:1). Bíró Horváth. Hétfő: Az AMTE—AAC. bajnoki mérkőzés pár percnyi játék után, a megeredt eső miatt félbeszakadt. Addig az eredmény 0:0 volt. A mérkőzést 8-apon belül lejátszák. AAC. II—AMTE II. 3:-3 (2:1). Timisoarán (Temesváron) vasárnap volt TAC—ATE. bajnoki footballmérkőzés. Eredmény 4:1 (2:1) a TAC. javára. A TAC. goaljait Krausz és Holz, az ATE. goaljait Szabó rugta. Bíró Markovits. — Barátságos mérkőzések. Aradon. AVSE—Glória 7:0 (4:0). A goalokat Vasvári, Papp és Tisza rugták. Bíró Bischof. ATE. II—Victoria I. 7:1 (4:1). Bíró Darázs. Timisoarán ATE. I.—Unirea I. 4:2 (2:2). Bíró Litz. Nagyszében. AMTE. comb.—NTE. 2:1. Lippa. AVSE. comb.—LSC. 4:0 (2:0). Németzentpéter. NSC—aradi Előre 3:1 (0:1). Petrozsény. PSC—aradi Egyetértés 3:2 (2:1).

Tornaverseny. Az aradi liceum „Mose Nicoara“ f. hó 23-án délután fél 4 órakor rendezte első tornaversenyét az ATE. sporttelepén, a következő programmal: 1. Felvonulás menetoszlopban. 2. Szabad gyakorlatok. 3. Szertornázás korlátlan. 4. Szabad gyakorlatok fabotokkal, mintacsapát. 5. Sikfutás (60, 80, 100, 200 m.) Staféta futás. 6. Magas távolugrás. Kötélhúzás. 7. Footballmérkőzés. 8. Diák klostája. Jegyek elővételben 10, 8, 4 és diák-jegy 2 leles árban Maidt Emil ur divatüzletében kaphatók.

— AAC—AMTE. félbenmaradt bajnoki mérkőzés e hó 29-én lesz megtartva, amit a sportközönség, tag- és diákjegy kivételével 50 százalékos árkedvezményes jegyekkel élvezhet végig. A magyar Derby győztese. Budapest. Az alagi versenyeken a magyar Derbyt Yatinus nyerte meg.

Budapesti sporteredmények. Budapest. A nagy regatta államdíját a Hungária nyerte meg. Az emlékversenyen a Pannonia lett a győztes. A nemzetközi atlétikai versenyen az 1500 méteres síkfutásban Lovas győzött, a súlydobásban pedig Valay, aki 12 és fél métert dobott. A magasugrást Gáspár Jenő 18 méter 30 centiméterrel nyerte meg. A gátfutásban 43.8 másodperccel Heller lett az első.

Károly exkirály és Svájc.

ZÜRICH. A gyorsírók jegyzőkönyve, amely a svájci szövetség tanács legutóbbi ülésén tartalmazza, megjelent nyomtatásban és magában foglalja Károly exkirály svájci tartózkodásáról megindult vitát. A tudósítások annakidején hiányosak voltak. A gyorsírói jegyzőkönyvből kiderül, hogy Boszi szövetségi tanácsos, aki az interpellációt előterjesztette, a csehekről azt mondotta, hogy Massaryk hívei, akiket az exkirály kitüntetésekkel halmozott el, kívánták, hogy Svájc megtagadja Károlytól a letelepedési jogot. Motta tanácsos beszámolóva a szövetségi tanács vizsgálatáról, kijelentette, hogy csak azt sikerült megállapítani, hogy egy Bourbon-herceg Párisban utlevelet szerzett és azután visszatért Svájcba. Az exkirály tudatta május 18-án, hogy nem kíván sem Svájcnak, sem a szövetség tanácsnak nehézségeket okozni, s ezért önkéntes távozásra határozza el magát.

BOSTON. Urbán Lajos, Károly exkirály volt főszakácsa állás nélkül lézeng a városban. Az exkirály azt beszéli, hogyha ételjei nem izlettek, akkor nagy patáliát csapott. Sokszor személyesen kiment a konyhába és résztvett a főzésben. Ebéd közben csak egy pohár bort ivott.

A Tisza-pör ötvenedik napja.

BUDAPEST. A Tisza pör fő tárgyalásának tegnap volt az ötvenedik napja. Tegnap kihallgatták Bökény Zoltán honvédelmi miniszteri osztálytanácsost, aki elmondta, hogy Friedrich Istvánt a hivatalában kezdetben bizalmatlansággal fogadták a tisztviselők, de később megváltozott a felfogás, mert azt tapasztalták, hogy Friedrich rendet akar. Bökény kizártnak tartja, hogy Friedrich Hüttnerrel ebédelt volna, mert Friedrichdel állandóan vagy ő, vagy a titkárja volt. Tárgyalás közben Vágó-Wilhelm Jenő rosszul lett, mire az elnök félbeszakította a tárgyalást. Szünet után Dobrocsey János gyöngyösi kormánybiztos hallgatták ki. Elmondta, hogy október 31-én a lakásán jártak, a kik el akarták őt fogni. A katonák közölték vele, hogy nyolc főből álló csapat ment Tisza lakására, hogy Tiszát meggyilkolja. Azt is vallotta, hogy Friedrich a Károlyi pártban hangoztatta, hogy a nem kívánatos elemek nyomulnak előtérbe.

HIREK.

Hat és félmilliárd
a magyar deficit.

BUDAPEST. Hegedüs Loránt magyar pénzügyminiszter a nemzetgyűlés mai ülésén előadta exposéját. A budget rendes kiadása tizenegy milliárd, a bevétel tizenkét és fél milliárd. A felesleggel szemben az állami üzemek költségvetésénél nyolcszázharmincöt millió deficit mutatkozik, s így a többlet mindössze nyolcvan millió. A rendkívüli tételeknél két milliárd a beruházás, háromszáz millió az építkezés és négy milliárdnál több az egyéb előirányzat. Végeredményképp hat és fél milliárd a deficit, amely szerint esik mint ahogy a magyar koronát Európa értékeli. Ha a korona Zürichben eléri az öt centimest, akkor nem lesz deficit.

— **Eözvételés Görögország és Törökország között.** Páris. A Havas-ügynökség jelenti: A legfelsőbb tanácsban indítvány érkezett, amely szerint lord Curzon bizza meg Franciaország és Olaszország athéni ügyvivőit, hogy ajánlják fel a görög kormánynak az antant hatalmak közvetítését. Ha a görög kormány ezt elfogadja, akkor a szövetségesek ugyanezt a lépést megteszik Konstantinápolyban is.

— **NÉPSZAVAZÁS STÁJERORSZÁGBAN.** Bécs. A stájerországi népszavazást július 3-án a keresztény szocialista párt ellenzése dacára is megtartják.

— **A személyes szabadság Oroszországban.** Stockholm. A szovjetkormány feltűnésteltető rendeletet adott ki, amely szerint Oroszországban ismét helyreállították az egyéni szabadságot. Minden letartóztatott embert 24 órán belül ki kell hallgatni. Ha munkást tartóztatnak le, erről huszonnégy óra alatt értesíteni kell szakszervezetét. Ha a szakszervezet szavatosságot vállal érte, úgy azonnal szabadon bocsájtandó. Letartóztatásokat és személyi moztásokat csak írásbeli parancsra szabad eszközölni.

— **MAGYARORSZÁG A NÉPSZÖVETSÉGBEN.** Budapest. A népszövetségi tanács elhatározta, hogy Magyarországnak a népszövetségbe való felvétele iránti kérelmét a szeptemberi ülésen döntésre bocsátja. A népszövetségi tanács felszólította a hadügyi tanácsot, mondjon véleményt arról, vajon milyen háderő rendelkezhető Magyarország számára.

— **Pozsonynak nincs lisztje.** Pozsony. Június elseje óta Pozsony város lisztkészlete teljesen kifogyott.

— **„Jéghegybe ütközünk.”** Haza. Az amerikai haditengerészet szikraláviróállomása egy ismeretlen hajótól a következő jelentést fogta fel: „Az Atlanti óceán közepén egy jéghegybe ütközünk. Azt hisszük, hogy elsüllyedünk.” Későbbi táviratok azt jelentik, hogy a Rochambeau nevű francia gőzös jégmezők közé került és hogy a Staapool nevű gőzös jéghegybe ütközött és megsérülve Ujfundland felé tart.

— **Uj közjegyző.** Dr. Pascutin Silvius ma hivatalos átiratban közölte dr. Moldován Silvius-szal, az aradi törvényszék elnökével, hogy közjegyzői irodájának vezetését a mai napon véglegesen átvette.

— **UTLEVÉLHAMISÍTÓ UGYVÉD.** Budapest. Dr. Bischütz Endre ügyvédet utlevélhamisítások és külföldi vizumok körüli visszaélések miatt letartóztatták.

— **A lágymányosi rejtély.** Budapest. A lágymányosi gyilkosság ügyében fordulat állott be. A rendőrfőkapitányságon ugyanis tanuk jelentkeztek, akik kijelentették, hogy a gyilkosság idejében látták Popovicsot. Amennyiben ez a tény beigazolódná, Kovács alibija tisztázást nyert. Tanu jelentkezett arra is, hogy Popovics tényleg elszakadt területre utazott. E tanuvallomásokkal szemben áll tíz más tanu, akik az összevagdalt áldozatban határozottan felismerték Popovicsot.

— **Rehabilitált rendőrkapitány.** Megírtuk annak idején, hogy Lovráth Lajos rendőrkapitányt, a lakáshivatal volt elnökét feljelentették és megindult ellene a bűnvádi eljárás, amelyet azonban bizonyítékok hiányában megszüntettek. Ezután elrendelték Horváth ellen a fegyelmi eljárást, amelyet Stoica Sebastian volt aradi rendőrprefektus vezetett. A kihallgatott tanuk kijelentették, hogy konkrét vádak nem tudnak felhozni Horváth rendőrkapitány ellen. Ezek alapján a cluj (kolozsvári) rendőrgazgatóság Horváth Lajos kapitányt felmentette, állásába visszahelyezte és a timisoarai (temesvári) államrendőrséghez büntető bírónak osztotta be. A rehabilitált rendőrkapitány már elfoglalta állását.

— **Bűvésztétel a városi színházban.** Tegnap este tartotta a városi színházban Melidis mester bűvésztételét. Ujszerű mutatványaival elkápráztatta a közönséget. Misztikus és páratlanul ügyes programja megnyerte mindenki tetszését.

— **A pesti zsidó hitközség közgyűlése.** Budapest. A itteni zsidó hitközség tegnap közgyűlést tartott, amelyen dr. Kecskeméti Lipót oradea-marei (nagyvárad) főrabbit meghívták budapesti főrabbinak.

— **Gorodinszky Szasa zongoraművész két zongora és egy hegedű-zongora műve jelent meg a napokban.** E két művet minden zongorázónak meg kell vennie, mert ezek határozottan értékes és szép előadási darabok, amelyek a folytonos foxtrott és jassok után, mint komoly zongoradarabok üdítőleg hatnak. A „Nocturne” és „Scherzo” között Gorodinszky műsora már néhányszor szerepeltek, azokra minden hangversenylátogató, mint kedves előadási darabokra emlékszik. Hegedű-zongorára megjelent Scherzóját minden hegedűs előnyben részesíti. A timisoarai (temesvári) Moravetz zeneműkiadó cég, mely Erdélyben speciális zeneműkereskedésével egyedül áll, a művek külső kiállításával is olyan produkált, mely bármelyik lipcei kiadó cég diszere válna. A művek darabonként 9 leiert, mindenütt kaphatók.

— **Öngyilkos postaszámtanácsos.** Budapest. Intódy Tivadar budapesti postaszámtanácsos édesanyja sírján agyonlőtte magát. A szerencsétlen ember, akit három árványa sírta, jelentéktelen hivatali mulasztás miatt megindult vizsgálatért lett öngyilkos.

— **Magyar gyermekek Angliában.** Budapest. Egy évi távollét után 490 magyar gyermek érkezett haza Angliából. Huszonnégy gyermek teljesen elfelejtett magyarul beszélni és szüleivel sem tud érintkezni.

— **Javulnak a verekedők.** Az aradi törvényszék vizsgálóbírájához június hónapban még egyetlen újabb gyilkosságról sem érkezett jelentés.

— **Pénzbüntetés helyett — elzárás.** A szépiatui csendőrség ma beszállította az aradi királyi ügyészség fogházába Lind Henrik és Borka Alajos ottani lakosokat, akiket a törvényszék vámcsempészés miatt hat és fél ezer lei pénzbírságra ítelt. Az elítéltek nem tudták kifizetni a pénzt és így a törvény értelmében le kell ülnök a büntetést. Ugyancsak ma szállította be a brádi csendőrség az ügyészségi fogházba Reznics Sándor, Turbucz József, Rostás Róza, Lakatos Márta nevű cigányokat, akik tolvajbandát alakítottak és rendszeresen fosztogatták a pályaudvarok közönségét.

— **Gorodinszky Szasa, az ismert zongoraművész, két havi nyári kurzust létesít Aradon.** Tanítványok beiratkozhatnak Bloch papírüzletben.

— **Szakács könyv.** A közel jövőben jelenik meg Aradon Herczné Pollák Heléne urasszony eisőrendű szakács könyve. A szerzőt az indította könyve kiadására, mert szakács könyv évtizedek óta nem jelent meg és ami azelőtt megjelent, az a mai kor követelményeinek egyáltalán nem felel meg. A könyv német nyelven jelenik meg és pedig azért, mert az eddigi előfizetők legnagyobb része bécsi, berlini, müncheni és nürnbergi. A szerző könyvén már évek óta dolgozik. A könyv a szakácsmesterség valamennyi válfaját magában foglalja és pedig a legpraktikusabb formában. A szakács könyv, mely rövid néhány hét múlva jelenik meg, bizonyára méltó fel-tűnést fog kelteni a könyvpiacra.

— **Fogtechnikai szemle** címmel 1. év június havától kezdve új szakfolyóirat indul meg, amely a fogászat minden ágának haladását ismerteti. Szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VIII., Népszínház-utca 19., félem. 4. Előfizetési ár egy évre 120 korona.

— **HÁZKUTATÁS HENRY BARBUSSENÉL.** Páris. A rendőrség házkutatást tartott Henry Barbussenél, a Tűz című regény világhírű írójánál, aki ellen szélső radikális üzenet miatt eljárást is indított.

— **Halálozás.** Özv. Wittenberger Lzdoré elhunyt e hó 21-én. Temetése f. hó 22-én, szerdán délután 5 órakor lesz az izr. temető halottas házából. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Az osztrák vasutak igazgatója Bucarestben.** Az ausztriai államvasutak vezérigazgatója az elmúlt napokban keresztül utazott Aradon. A vezérigazgató Bucarestbe ment, ahol tárgyalások folynak a két ország közötti forszalmi összeköttetés felvételéről.

— **Tárgyalás a vasútsokról.** A vasutagazgatóságnál ma délelőtt tanácskozások folytak a tisztviselőkérdésről és a vasutagazgatóság részére megállapított budgetről. Mihailovici vasutagazgató holnap Bucarestbe utazik, ahova magával viszi a tárgyalások eredményét és azokat bemutatja a vezérigazgatóságnak jóváhagyás céljából.

— **Aki megsértette az árvizsgáló bizottság elnökét.** Budapest. Az itteni árvizsgáló bizottság előt megjelent a kávéások kiadótsága és arra kérte, hogy a kávéházi cikkek árának leszállításáról szóló rendeletet változtassák meg. A kérelmet visszautasították. Ezután Tatar

Gusztáv kávé az árvizsgáló bizottság elnökére sértő kijelentést tett. Ezért Tatar Gusztávot négy hónapi elzárásra és 2000 korona pénzbüntetésre ítélték.

— **VIDÉKI T. ELŐFIZETŐINK-HEZ!** Az előfizetési negyed közzében felkérjük t. vidéki előfizetőinket, hogy ugy hátralékos tartozásukat, mint folytatólagos előfizetésüket az Aradi Közlöny-re a kiadóhivatalnak minél előbb beküldeni sziveskedjenek.

— **Amerikai bankár Magyarországról.** Budapest. Svabach, a magyar származásu newyorki bankár, az amerikai pénzügyvilág komoly tekintélye Budapestre érkezett. Elmondotta tudósítónknak, hogy Londonon, Párison, Berlinen, Bécsen és Pozsonyon át utazott. Rendet, fegyelmet, olyan életet és vagyonbiztonságot látott a magyar fővárosban. Én — mondotta — zsidó ember vagyok, de megállapítom, hogy sehol a világon olyan jó dolguk nincs a zsidóknak, mint Budapesten.

LEGUJABB.

(Megalakult az új osztrák kormány.) Bécs. Az osztrák nemzetgyűlés főbizottsága Schober, bécsi rendőrfőnököt jelölte a szövetségi kancellári állásra és kormányalakítással bízta meg. Schober a megbízatást elfogadta.

(Drózdly újból képviselő.) Budapest. Drózdly Győzöt, akit nemrég mentettek fel az izgatás vádjától, s akit mandátumától megfosztottak, a pacsal választókerületben újból megválasztották. Drózdly, ellenfelei voltak Sebestyén Jenő kereszténypárti és Molnár Dezső altábornagy rendpárti.

(Munkanélküliek véres verekedése.) Berlin. A munkanélküliek ezrei tüntettek a szakszervezetek épületében. A tüntetők a szakszervezetek szövetségének elnökét felholtra verték. A rendőrség kezdetben gyengének bizonyult, de később szétverte a tüntetőket.

(Kiadják Tisza István műveit.) Budapest. A Magyar Tudományos Akadémia tegnapi ülésén felolvasták a Tisza emlékbizottság átiratát, amely szerint a bizottság két millió koronát ajánl gróf Tisza István műveinek kiadására. Az összeget gyűjtéssel fogják kiegészíteni, amely már folyamatban van. Az Akadémia azt tervezi, hogy gróf Tisza István értekezéseit, beszédeit és levelezését kiadja.

(Pályadíj a spanyolbetegség tanulmányozására.) Budapest. Bernolák Nándor magyar népjóléti miniszter a hivatalos lapban közli, hogy a Chinoin gyógyszervegyészeti termékek igazgatósága a spanyolbetegség tanulmányozására 100.000 koronás pályadíjat tűzött ki. A pályaművek augusztus 31-ig a népjóléti miniszteriumba küldendők.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Budapest, június 20. Tőzsdézárás: Napoleon arany 800, angol font 920, dollár 245, francia frank 2050, márka 360, lira 1250, osztrák korona 36 és háromnegyed, leu 385, dinár 650.

Bécs, június 20. Valuták: Márka 1010, leu 1072,5, lira 3515, francia frank 5650, svájci frank 11825, dollár 695, szokol 968, angol font 2680, dinár 1910, magyar korona 290, lengyel márka 47. — **Kifizetések:** Zágráb 481, Berlin 1018, Prága 954, Budapest 288, Milano 3525, Svájc 11850, Varsó 45, New-York 700, London 2670, Paris 5670, Bucuresti 1080, Szófia 740.

Zürich, június 20. Tőzsdézárás: Berlin 852 és fél Newyork 586, London 2228, Milano 3000, Prága 816, Budapest 235, Zágráb 400, Bucuresti 915, Varsó 43, Bécs 120, osztrák lebélyezett korona 89.

Budapest, június 21. Tőzsdézárás: Leu 380, dollár 240, márka 358, osztrák korona 35,75. **Bécs, június 21. Tőzsdézárás:** Dollár 690, márka 1020, leu 1095, szokol 960.

Zürich, június 21. Tőzsdényitás: Budapest 245, Berlin 847 és fél, Newyork 588, Milánó 2985, Prága 915, Zágráb 405, Bucuresti 925, Varsó 40, Bécs 117, és fél osztrák lebélyezett korona 99.

— **Uj rendelet a pénzjegyek kiviteléről.** Nagypontosságú rendelet érkezett a pénzügyi kormánytól a pénzügyigazgatóság-hoz. A rendelet az idegen valuták kivitele körüli tájékozatlanság eloszlására szolgál az idegen valuták kiviteli módzatainak előírásával. A rendelet külön engedély nélkül engedélyezi az osztrák és magyar lebélyezett koronának és a rubelnak korlátlan mennyiségben való kivitelét. Leu, márka, szokol kivitelét ezer lejig engedik meg különösebb engedély nélkül, az ezen felüli összeg kiviteléhez pedig a bucuresti pénzügyminisztérium engedélye szükséges.

— **A bonok beváltásának utolsó terminusa.** **Bucuresti.** A kormány te hívást adott ki, melynek értelmében mindazok, akiknek 40 százalékos bonok (korona, vagy rubel) vannak birtokában, ezek beváltása végett július elsejéig okvetlenül jelentkezzenek. Fenti időpontul túl a bonok beváltását beszüntetik.

— **Jelentkezések a oluji (kolozsvári mintavására).** A július-angusztus hóra tervezett mintavásárra serényen és mindenünnen folynak a jelentkezések. Az egyes iparkamarákon kívül az Erdélyi Gazdasági Egyesület és az Erdélyi Méhész-egyesület is nagy részt kíván a vásár területéből, mert a mezőgazdasági és házi ipart a maga nagyváltozatosságában akarja bemutatni. Egyes gyárosok a kiállítás hely egész termeire tartanak igényt, mindenestre szükséges

hogy a termelők érdeklődésüknek megfelelő sürgősséggel siessenek igényeik bejelentésével, mert a vásárhoz csak így tud gondoskodni a csoportosításokról. Értesülésünk szerint éppen a csoportosítások alapossága érdekében a június 20-iki bejelentési terminust egy pár nappal meg is hosszabbítják, de a jelentkezni szándékozók mégis célszerűen teszik, ha jelentkezésüket a 20-ika utáni pár napon belül okvetlenül megteszik.

— **Novemberben kerül forgalomba az új éropéncz.** Az új éropéncz verését hivatalosan megsürgették. Az új pénzeket Brüsszelben verik és az országba novemberben fognak megérkezni, mikor azonnal forgalomba kerülnek.

— **A le nem bélyezett koronák.** Tömerdek cikk jelent már meg a bélyegzetlen s beváltatlan koronákról, tömerdek felelős és felelőtlen nyilatkozat látott napvilágot, biztosat azonban a koronák sorsáról senki sem tudott mondani. Ezt a kételyt most eloszlatja egy Bucurestiből jövő távirat, amely röviden tudatja, hogy a lebélyegzetlen és sbeváltatlan koronák értéke örökre megszűnt. A távirat szerint a szt.-germaini békeszerződés értelmében azok a korona és rubelbankjegyek, amelyek nem jelentettek be, értéküket veszítették.

A „Hősök.”

(Tüntetés egy Shaw-darab bécsi előadásán.)

BÉCS. A Schlosstheater a napokban mutatta be Bernard Shaw „Hősök” című vígjátékát. A bemutató alkalmával bolgár diákok élesen tüntettek a darab ellen, melynek egyes kitételeit a bolgár nemzetre nézve sértőnek találták. A niki az első felvonásban az egyik szereplő azt mondta: „van nekünk otthon egy kecskénk és — könyvtárunk” nagy botrány tört ki. Főleg a karzat tiltakozott hangosan, de a földszinten is füttyültek. A második felvonás közepén megismétlődött a tüntetés, most már botrányos jelenetek közben. Az egyik szereplő elmondta, hogy ismert egy bolgárt, aki kilencven éves lett, de még nem fűrdött.

— **Aljasság, disznóság!** Nem tűrjük — kiáltották most már a nézőtér több helyéről.

Füttyültek, dörömböltek és az előadást meg kellett szakítani. A szünet alatt még hangosabb lett a tüntetés, amely végül verekedéssé fajult. A csendet csak későre lehetett helyreállítani.

A lármás bemutatót követő napon a bolgár követség lépéseket tett a színház igazgatóságánál és kérte, hogy a darabot vegye le a műsorról. Az igazgatóság azonban nem volt hajlandó, csupán annyit tett meg, hogy a szövegből az összes bolgár helységneveket töröl-

te. A második előadást ilyenformán minden tüntetés nélkül megtartották. A bécsi bolgárok körében azonban a színház cenzúrája nem hozott megnyugvást. A harmadik előadásra tehát újból nagy számmal vonultak fel a nézőtérre a bécsi bolgárok. Izgatott hangulatban gördült fel a függöny és már az első felvonás alatt viharos jelenetek színhelye volt a nézőtér. A bolgárok élesen füttyültek, kiabáltak, lármáztak, sőt amikor a közönség egyrésze a tüntetők ellen fordult, a lármás tüntetés botrányos verekedéssé fajult. Két teherautón rendőrség vonult ki a színházhoz és a lehangosabban tüntetőket kivezette a nézőtérről. A most rendőri beavatkozástól még elkéseredettebb bolgárok még nagyobb botrányt rendeztek a második felvonás alatt. Az állandó láрма, fütty és közbekiáltás természetesen erősen befolyásolta a színészeket is akik látható izgalmossal játszották szerepeiket. Sőt az egyik színész hirtelen rosszul lett, összeesett, mire a függöny lezőrdült. Az előadást azután állandó láрма és füttyülés közben befejezték.

Mozl.

* **Uj műsor az Apollóban.** Tegnap mutatta be az Apolló színház „A hitvesgyilkos” szenzációs detektívdrámát, amelyben a filmtechnika minden vimványával felszerelten játszódik le Scheps Benedek mesterdetektív első kalandja. Scheps Benedek állásnélkül lévén detektívnek szegődik el és már előre is ábrándozik az elkövetkező babérokról. A cég próbára teszi és Scheps Benedek tettra kész. Megismeredik Ironfi János ideges íróval, akinél nap-nap után perpaivarok vannak nevével, Liliomszállal. „Képes lennék megölni ezt az asszonyt” és Benedek segítségét kéri. Scheps Benedek el van ragadtatva sikereitől „egy gyilkossággal fogok megakadályozni”. Detektívvel véteti körül Ironfi házát és tettra jelentkezik Ironfinál. Két percet ad a gyilkosság végrehajtására, ekkor azonban a detektívek berontanak „a törvény nevében.” Ironfi és felesége kacagják Benedek zavarát, mert csak legújabb regényéhez volt szüksége látni, hogy hogyan viselkedik a felfogadott gyilkos Benedeket nem keseríti el a balsiker és megállapítja magában és barátain bármielyen nagyok, a nagy detektív én vagyok. A kacagtató detektív drámát még szerdán és csütörtökön mutatja be az Apolló színház.

* **Kacagtató vígjáték az Urániában.** Az Uránia színház egy rendkívül kacagtató vígjátékot mutat be „Kukutyini polgármester” cím alatt. A vígjáték keretében egy bájos szerelmi viszony játszódik le. Alajos József tökéletes nem szívesen látja, hogy Lya leányának dr. Sarlattan fiatal orvos udvarol és unalmában elhatározza, hogy pályázik a jó kukutyini polgármesteri állásra. Lya elszomorodva meséli dr. Sarlattan, hogy atyja a kukutyini polgármester lesz és elhatározza, hogy megfogja a tervet akadályozni. Kukutyinba utazik, ott a polgároknak nagy szíveséget tesz, mire ezek — nagy bánatára — megválasztják atyját polgármesternek. Alajos ur nem nagy ambícióval végzi munkáját s a város hecken át doktor nélkül marad. Dr. Sarlattan nyeri el az orvosi állást és sok v-

szontagság leküzdése után a szigorú papa kénytelen reájuk adni áldását. A kiváloán felépített film még szerdán és csütörtökön marad műsoron.

Az új magyar sajtótörvény.

BUDAPEST. Tomcsányi Pál igazságügyminiszter anketét hívott össze, amelyen ismertette az új sajtótörvény tervezetét. Az új sajtótörvény a Tisza-féle sajtótörvénynek a mai viszonyokhoz mért kiegészítése, s annak alapelveit nem érinti, ellenben az állami érdek, a magánbecsület, a tulajdon szentségének védelmére hatályosabb rendelkezést léptet életbe. Az új törvény kiterjeszti a sajtótörvény felelősséget, megállapítja a kártérítési kötelezettséget, minden sajtódeliktumra gyorsítja a bírói eljárást és felemeli a büntetések mértékét. A szerkesztő, a szerző és a kiadó sajtótörvény alá helyezhető. Mellékhatásként annyi jelent a sajtótörvény, hogy a megbüntetett egyén a sajtótörvényi idő alatt vaiamely lapnak sem szerkesztője, sem munkatársa, sem kiadója nem lehet. Ismétlődés esetén a bíróság mellékhatásként a lap utcai terjesztését, sőt megjelenését is betilthatja. Az utcai terjesztés megvonása még a dohánytőzsdékben való árusításra is vonatkozik. Ebben esetben a lap csak az előfizetőknek házhoz kézbesíthető. A nyomozást sajtóügyekben az ügyészség maga is teljesítheti és nyolc nap alatt be kell fejeznie. A vádirat benyújtására ugyanannyi idő áll az ügyészség rendelkezésére. A főtárgyalást a bizonyítás kiegészítése miatt elhalasztani nem lehet. Államellenes irányu lapokkal szemben kimondható a vázonalokozás, akárcsak a hazaárulókkal szemben. A sajtóügyekben a kolportázs jog megvonása külön bíróság hatáskörébe tartozik, amely a kurlat és közigazgatási bíróság tagjából alakul meg. Az anketén résztvettek a sajtó vezetőségének. Az Újságíró Egylet választmányi ülésén bizottságot küldött ki, hogy a javaslattal szemben memorandumot dolgozzon ki.

Meghosszabbítják a lakbérszerződéseket.

A Dimineata írja: Antonescu igazságügyminiszter revideálta a lakbérleti szerződések meghosszabbítására vonatkozó törvénytervezetet és azon több lényeges módosítást tett a bérlők érdekében. Így például míg a régi tervezet csak a lakások szerződéseit hosszabbította volna meg 1922 áprilistól 3 évre, az üzlethelyiségeiket azonban nem. Antonescu miniszter a javaslaton olyan módosítást tett, amely szerint minden lakbérleti szerződés, tehát úgy a lakásokra, mint az üzleti helyiségekre vonatkozólag is 1925-ig meghosszabbítatik. Ez alól kivételek is lesznek. Így például a háztulajdonos igényelheti a lakó által bérelt helyiségeket, ha már házában bérben lakik és lakása nem megfelelő. Ami a lakbér emelését illeti, azt a javaslat 10, 15 és 20százalékban állapítja meg.

